

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. מקולין וטבחי ישראל בשר הנמצא ביד עובד כוכבים מותר ... בשר כיון שנתעלם מן העין אסור ... נמצא ביד עובד כוכבים שאני1
- ב. תשע חנויות כולן מוכרות בשר שחוטת ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ספקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב3
- ג. נמצא בגבולין אברים נבלות חתיכות מותרות ... בעומד ורואהו4
- ד. בציירא וחתומא ואי נמי בסימנא כי הא דרבה ב"ר הונא מחתך ליה אתלת קרנתא 5
- ה. כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש6
- ו. לא מתהני מסעודת הרשות10
- ז. איזיל איחזייה א"ל לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה ושמואל מת אמר ש"מ נח נפשיה דשמואל ... בית תינוק ואשה אף על פי שאין נחש יש סימן ... והוא דאיתחזק תלתא זימני11
- ח. אית לך טביעות עינא בגויה אמר ליה אין13

דף צה.

א. מקולין וטבחי ישראל בשר הנמצא ביד עובד כוכבים מותר ... בשר כיון שנתעלם מן העין אסור ... נמצא ביד עובד כוכבים שאני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מדין תורה בשר הנמצא בשוק¹, או ביד נכרי שקנה מחנויות אלו, מותר, כשרוב החנויות מוכרות בשר שחומטה², וכל דפריש מרובא פריש, ואפילו נמצא קרוב לחנויות מוכרי בשר טריפה, דרוב וקרוב הולכים אחר רוב³.

וכבר התבאר במסכת שבת דף קכב. וב"מ דף כד: שחכמים אסרו בנמצא ביד נכרי או בשוק, אף על פי שכל השוחטים וכל המוכרים ישראל, מדין בשר שנתעלם מן העין, שגזרו חכמים על בשר ויין שנתעלם מן העין שאסור לאוכלו או לשתותו שמא התחלף עם בשר לא כשר, וכדי למנוע חשש החלפה ביד אדם שאינו נאמן על כשרות הצריכו חז"ל שיהיה בו סימן.

אך נמצא ביד קטן מותר, ואפילו נמצא קרוב לחנות שמוכרת טריפה שרוב וקרוב הלך אחר הרוב⁴.

הלוקח בשר והניחו בביתו אם נטלו עוף או שרץ בפניו והלך לו⁵ ונתעלם מן העין ואחר כך החזירו, וכן אם נאבד ממנו וחזר ומצאו אפילו במקומו, יש לאסור אלא אם כן יש לו בו סימן או טביעת עין, או שהיה צרור וחתום כדלהלן שיכול לסמוך עליו שזהו בשר שלו.

אבל אם הניחו בביתו והלך וחזר ומצאו אף על פי שלא נתן דעתו אם הוא במקום שהניחו או לא, אין נוהגין לאוסרו אפילו אין לו סימן בו ולא טביעת עין ואפילו במקום שרוב הטבחים גוים, כיון שהוא בביתו ולא אירע מקרה ריעותא בבשר אלא מצדו שהוא הלך ממנו שרי.

ומה שאנו⁶ אומרים כל דפריש מרובא פריש, היינו שלא פירש לפנינו, אבל אם פירש לפנינו או שרואה כשהנכרי לקחו, ואינו יודע מאיזה חנות יצא הרי הוא כאילו לקחו משם בידו שיתבאר להלן שהרי זה קבוע וכמחצה על מחצה.

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד סג א

² הני מילי בשר חי, אבל בשר מבושל, אף על גב דרוב מוכרים ישראל, אם רוב אוכלי בשר עובדי כוכבים אסור, דמיד עובדי כוכבים נפל דבשל להו ואסור. ומכל שכן אם נמצא מבושל ביד עובד כוכבים, דודאי עובד כוכבים בשל ליה. גמרא (צ"ה ע"א) [ש"ך ס"ק ב'] ופרי חדש (ס"ק ב):

³ כרתי שם ב

⁴ שו"ע שם ובסג א

⁵ ואפילו בבהמה שלמה חיישינן שמא עורבים החליפוהו, דלא כש"ך בס"ק ו' אלא כפר"ח בד"ה כתב הרא"ש והטור. כרתי ח

⁶ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ב. תשע חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח ספקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב

כבר התבאר במסכת פסחים דף ט: וכתובות דף טו. שתשע שחנויות מוכרות בשר כשר⁷, ואחת מוכרת בשר טריפה, וידוע איזו חנות מוכרת בשר, וכן בכל מצב בו קבועים במקומם המוכרים⁸, ולקח מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן לקח, ואפשר שלקח מחנות האיסור, אין הולכין אחר הרוב והרי זה אסור מספק⁹, שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי.

ומכיון שאיסורו מספק אם מסתפק אם לקח איסור דרבנן לדוגמא חלב עכו"ם מותר שספק דרבנן לקולא¹⁰. אך אם יש חשש דאורייתא כגון גבינת נכרי יש להחמיר¹¹.

וכן לקולא ט' חנויות מוכרות טריפה ואחת מוכרת כשרה, אין הולכים אחר הרוב ואומרים שודאי אסור, אלא אסור מספק¹².

אם אינו יודע אילו הם החנויות הכשרות ואילו הם הטרפות הכל אסור. שהרי הם קבועים, והרי זה כתערובת שאין בה רוב¹³.

ואם היו מוחזקות כל החנויות כמוכרות בשר כשר ואחר שקנה נודע לו שאחת מוכרת בשר טרף, וידועה עתה החנות הטרפה ואינו יודע מאיזה לקח. נחלקו בכך הראשונים¹⁴ ובהפסד מרובה יש לצדד להתיר שאין לו דין קבוע, שהרי לא נודע האיסור אלא לאחר שפירש צן החנויות ואינו עוד במקום קביעותו.

ואם לא נודע איזו חנות מוכרת טריפה, וכגון שקדם שקנה ידע שלאחת החנויות הגיע בשר טרף וידוע מאיזה חנות לקח, אך אין יודע באיזו חנות הטרפה, נחלקו הפוסקים

⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד קי ג

⁸ יד יהודה שם הקצר ס"ק יג

⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד קי, ג.

¹⁰ פמ"ג שפ"ד שם ס"ק יד

¹¹ שם

¹² באר היטב שם ס"ק ט בשם הש"ך ס"ק טו

¹³ פמ"ג שם

¹⁴ הרא"א והר"ן עיין בש"ך ובחוו"ד בסעי' זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם הוא קבוע דאורייתא או דרבנן או שמא מותר לגמרי, ובהפסד מרובה יש להתיר שדינו כקבוע דרבנן שיש להתירו בהצטרף ספק נוסף¹⁵.

אבל בשר הנמצא בשוק, או ביד קטן נכרי שקנה מחנויות אלו, מותר מן הדין, כיון שרוב החנויות מוכרות בשר שחומה, וכל דפריש מרובא פריש. אך אסרוהו חכמים מדין בשר שנתעלם מן העין כמו שהתבאר. אך נמצא ביד קטן מותר, ואפילו נמצא קרוב לחנות שמוכרת טריפה שרוב וקרוב הלך אחר הרוב¹⁶.

ומה שאנו¹⁷ אומרים כל דפריש מרובא פריש, היינו שלא פירש לפנינו, אבל אם פירש לפנינו או שרואה כשהנכרי לקחו, ואינו יודע מאיזה חנות יצא הרי הוא כאילו לקחו משם בידו.

ג. נמצא בגבולין אברים נבלות חתיכות מותרות ... בעומד ורואהו

בשר הנמצא בעזרה¹⁸, איברים עולות מכיון שהעולה כולה כליל ולפיכך אין חותכין אותם חתיכות ודי לעשותה איברים, וחתיכות הטאות, והנמצא בירושלים שלמים, הכל תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה שמא נותר הוא, אם כן מה הועיל שתהיה חזקתו עולה או הטאת או שלמים, למי שעבר ואכל, אם אכל מה שנמצא בירושלים אינו חייב כלום לפי שהוא שלמים, ואם אכל בהן¹⁹ חתיכות הנמצאים בעזרה אינו חייב כלום. וי"א²⁰ שהועיל לספק

¹⁵ מטעמי השלחן שם ס"ק ה

¹⁶ שו"ע שם ובסג א

¹⁷ רמ"א שם

¹⁸ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה ד

¹⁹ משמשע שזר חייב ומה הוא חייב עיין הר המוריה שכתב דמשמע מזה דאם זר אכלם חייב קרבן מעילה והוא תמוה דהא לקמן בפ"א מהל' מעילה ה"ב מבואר דזר אינו חייב קרבן מעילה על דבר שיש בו היתר לכהנים וכמש"כ מרן אה"כ בדברי הראב"ד (ומש"כ שם שהרי הם מותרים לזרים צ"ע דהא חטאת אסור לזרים וצ"ל שיש היתר לכהנים) וצ"ל דנפק"מ לענין מלקות דהוי וודאי חטאת והראיה שתמה על הראב"ד דכתב ספק מעילות יעו"ש היטב.

²⁰ השנות הראב"ד שם לפי ביאורו של הכס"מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מעילה שאיברים שנמצאו בעזרה אף על פי שהם בחזקת עולה אין חייבין עליהם קרבן מעילה ודאית אלא קרבן ספק מעילה²¹.

דף צה:

ד. בציירא וחתומא ואי נמי בסימנא כי הא דרבה ב"ר הונא מחתך ליה אתלת קרנטא

השולח לחבירו בשר או יין²² ביד שליח נוצרי, בכדי שלא יאסר מדין בשר שהתעלם מן העין צריך שהיה לו בו סימן, ואם אין לו סימן, צריך שתי חותמות חותמת ופלומבה.

וכן אם עטוף וסגור בשקית שמודפס עליה ההשגחה, וסגורה בחותם (פלומבה). ובאופן כזה יכול להקל אף לכתחלה לשלוח בשר או יין ביד שליח גוי.

אבל אם שולח יין בידי שליח מוסלמי, יש אומרים שדי בחותם אחד. וכן בכל איסורי דרבנן די בחותם אחד. ויש חולקים, ולכן לכתחלה גם בישמעאלי יש להצריך ב' חותמות. ונכון הדבר להודיע לחבירו צורת החותם כדי שיחזור אחריו לראות אם זיף או לא.

יש אומרים שמה שהצריכו חותם בתוך חותם בבשר, הוא גם במקומות שרוב הקצבים הם ישראל המוכרים כשר, שהרי הוא בשר שנתעלם מן העין שאסור. ויש אומרים שמשום חשש דבשר שנתעלם מן העין די בחותם אחד.

השולח חתיכות דג לחבירו על ידי גוי, צריך שתי חותמות. אבל אם שולח דג שלם או חציו, באופן שהסימנים ניכרים, אין צריך שום חותם.

²¹ ובכס"מ הקשה א"א לומר כן משום דבפ' רביעי דכריתות (דף י"ז) ת"ק סבר דאין חייב על ספק מעילות אשם תלוי. ועיין מרכה"מ שם.
²² שו"ג ונו"כ סג א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

השולח לחבירו בשר או יין ביד שליח נכרי, ויש בבשר או ביינ חותם אחד, ועתיד אחר כך לראות את החותם ששלח לו, יש אומרים שבאופן כזה די בחותם אחד, שרק אם אינו עתיד אח"כ לראות את החותם צריך ב' חותמות. והעיקר לדינא שבבשר צריך ב' חותמות. אך במקום הפסד מרובה יש להקל.

השולח לחבירו בשר או יין ביד שליח נכרי, ויש שם חותם אחד בלבד, אך השולח הודיע לחבירו את צורת החותם, וגם אמר לנכרי שהודיע לחבירו, יש אומרים שדי בחותם אחד, ובמקום הפסד מרובה אף שהאמירה לנכרי מעכבת, אין האמירה לחבירו מעכבת. ויש חולקים ואומרים דגם בזה צריך ב' חותמות. וכן עיקר. אך במקום הפסד מרובה אפשר לסמוך על סברת הרוקח להקל ודי בחותם אחד.

השולח בשר לחבירו על ידי נהג מונית חילוני, החשוד שאוכל מאכלות אסורות, צריך חותם בתוך חותם. ואם שולח יין, אפי' אם אינו מבושל, די בחותם אחד. ואם הבשר חתום בחותמת "חלק" בכמה מקומות, הוי כב' חותמות. וכשיכולים לזייף החותמת, יעשו פלומבה, או שיסגרו השקית באופן הרמטי, שא"א לפותחו מבלי שירגישו.

השולח לחבירו יין מבושל, די בחותם אחד, ויש להקל בזה אף לכתחלה. אך ביין מפוסטר צריך חותם בתוך חותם.

ה. כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיוצא בן שאול

אינו נחש

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף סה: סו. שנאמר בפרשת שופטים (דברים יח פסוק י) **לֹא יִמָּצֵא בְךָ וְגו' וּמִנְחָשׁ וְגו'**, הוזהרנו בזה שאין מנחשין כגוים²³, וכל מי שיעשה מעשה על פי הנחש לוקה, שנאמר, (ויקרא יט פסוק כו) **"לֹא תִנְחָשׁוּ"**.

כיצד הוא הנחש²⁴ כגון האומר: פתי נפלה מפי, או מקלי מידי, וצריך לדאוג היום מהיזק, או שאומר הואיל ועבר שועל מימיני איני יוצא מפתח ביתי היום שאם אצא יפגעני אדם רמאי, ולמי שאירע לו אחד מאלו עושה ממנו ניחוש שלא לצאת לדרך,

²³ רמב"ם הלכות ע"ז פרק יא הלכה ד"א ע"ג דקרא לא תלה בגוים, כמו בחוקותיהם לא תלכו מ"מ אמר כגוים לאפוקי ניחוש דבית ותינוק ואשה דמותרין" [מהר"ז זק ההיאור לסמ"ג ל"ת נ"א] והר"י מקרמניץ ביאר שם "לכך נקט עכו"ם אם אתה מאמין בם כעכו"ם שעושין דבר זה ומאמינים בם אסור לאפוקי אם אתה עושה סימן זה שאינו מאמין בם מותר"

²⁴ "ומלת מנחש מנסה כמו נחשתי ויברכני ה' כי נחוש בצורות ובמקלות ובמעשים ובתנועות ובימים ושעות". [אבן עזרא ויקרא פ' י"ט פס' כ"ו]

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

או שלא להתחיל במלאכה שאומר אם אלך אין חפציי נעשים. כל כיוצא בדברים האלו הכל אסור, וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה.

י"א שהמשים סימנים לעצמו, – אם יארע לי כך וכך אעשה דבר פלוני, ואם לא יארע לי לא אעשה, וכן כל כיוצא בדברים האלו, הכל אסור, וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה. וי"א שאין איסור בניחוש אלא כשומך על הסימן בהחלט כאליעזר עבד אברהם²⁵, אבל לסימן בעלמא אין איסור²⁶. וי"א דאדם מותר²⁷ לעשות לו סימן בדבר שיבוא לעתיד, כמו שעשה אליעזר עבד אברהם או יהונתן וההולך בתום והבוטח ב'ה' חסד יסובבנו, (תהילים לב פסוק י). וי"א דמותר לשים סימן לעתיד אם הוא בדבר טוב, אבל סימן לרע הוזה ניהוש²⁸

²⁵ בגמ' חולין דף צ"ה ב' איתא "והאמר רב כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש" ופירש"י "סומך עליו ממש כאליעזר עבד אברהם שאם תשקני אדבר בה ואם לאו לא אדבר בה" וכיונתן בן שאול – "אם יאמרו אלינו עלו ועלינו"

²⁶ עיין שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' קי"ח.

²⁷ השנת הראב"ד "א"א זה שבוש גדול שהרי דבר זה מותר ומותר הוא ואולי הטעהו הלשון שראה כל נחש שאינו כאליעזר ויונתן אינו נחש והוא סבר שלענין איסור נאמר ולא היא אלא ה"ק אינו ראוי לסמוך ואיך חשב על צדיקים כמותם עבירה זו" ובגור אריה ויקרא פ' י"ט פס' כ"ו כתב ואם תאמר, ואליעזר עבד אברהם היאך ניהוש, וכן יונתן בן שאול, ותרצו התוספות בחולין פרק גיד הנשה (צה ע"ב) דאליעזר עבד אברהם לא נתן הנזמים אלא אחר ששאל לה "בת מי את" (בראשית כד, כג), ויונתן בן שאול בלאו הכי נמי היה עולה, ולזרז את נערו עשה זה. ועיין למעלה בפרשת חיי שרה. ועוד יש לתרץ, דאליעזר עבד אברהם ויונתן בן שאול בדבר מצוה היו עוסקים; אליעזר עבד אברהם להשתדל זיווג נאה ליצחק, ויונתן בן שאול להציל את ישראל, ומאחר שהיו עוסקים במצוה, אם כן היה דעתם להקב"ה, וכאילו אמרו בפירוש שהקב"ה יראה להם הדרך לבא לקיים המצוה, ובזה הניחוש יהיה מראה להם. ולפיכך לא שייך בזה ניהוש, כי הניחוש אינו שייך רק אם מנחש אם יארע לי כך וכך – כך וכך אעשה, וזהו במילי דעלמא. אבל במידי דשמיא, הוא תולה בהקב"ה, אם יארע לי כך וכך אז אדע לקיים המצוה, וכיון דמילי דשמיא, הנה זה הוא מאת ה', ובזה לא שייך ניהוש, שהרי הקב"ה הוא נותן לו סימן. אמנם נראה, דמכל מקום צריך שיהיה טעם לזה, כמו שאמר אליעזר שיראה שהיא גומלת חסדים (רש"י בראשית כד, יד), ויונתן בן שאול שנראה שהם חלשים, אבל בלא טעם הוא ניהוש, שכל מעשה השם – במנהגו של עולם, לא על ידי דברים שאינם במנהגו של עולם, כי אותם הם מכלל ניהוש.

²⁸ במהרש"א ח"א הוריות י"ב ב' ד"ה מאן דבעי וטעמו דהטוב בא ממנו יתברך בהחלט אבל הרע אינו בא בהחלט כי אפשר שישתנה ולזה הנותן לעצמו סימן טוב אין זה ניהוש אלא סימן טוב שיבא לו ממנו יתב' ב"ה אבל הנותן לעצמו סימן בדבר מה בהפך זה ולרע לו הר"י ניהוש שתולה שיבא הדבר בהחלט ואינו כן דברחמי שמיא אפשר שישתנה ועיי"ש שהעמיד כל הניחושים הנ"ל כצבי הפסיקו בדרך דוקא במנחש לרעה ועיין ספר מצות המלך סי' נ"ר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן המנחשים בקול²⁹ החולדה ובעופות ששומעים צפצוף העוף, או המביט בעופות בכנפיהם³⁰ ומכיר בחבוט הכנפים או בפרישתם³¹, ואומרים – יהיה כך ולא יהיה כך. טוב לעשות דבר פלוני ורע לעשות דבר פלוני.

י"א³² דאינו נחש אלא כשמנחש במזדמן לו עוף בדרך וכיו"ב בדברי הבאי שאין בו דבר חכמה אלא הוא שטות בעלמא, אבל מי שמכיר בצפצוף העופות וכיו"ב אין נחש שדבר חכמה הוא ומיהו רבותינו ז"ל הזהירו לכל ישים אדם מחשבתו באלו הדברים, ויתלה אדם עצמו במי שאמר והיה העולם, והוא ברחמיו יציל עבדיו מפגע רע, ואמרו על זה³³ מנין שאין שואלין בכלדיים, דהיינו חוזים בכוכבים, תלמוד לומר³⁴. (דברים יח פסוק יג) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ וי"א³⁵ דגם בבקי ומכיר³⁶ יש בו משום נחש³⁷.

וכן מנחש בכוכבים, לומר כוכב פלוני עולה אין טוב לצאת. י"א³⁸ דאינו נחש אלא אם קובע בהם סימן לעצמו אבל אם בקי במהלכם ומכיר במערכת הכוכבים אין בו נחש

²⁹ טור יו"ד קעט שם

³⁰ ברמב"ן שם "ומנחש הוא המביט בעופות בכנפיהם או בצפצוף, כענין שכתוב (קהלת י ב) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר והוא לשון נגור מלשון חשתי ולא התמהמהתי (תהלים קיט ס), שכל מה שימחה להודיע בעתיד קודם היותו יקרא נחש, כלומר נחיש ונקדים לדעת ואמר הכתוב כי תועבת ה' כל עושה אלה, ולא אמר "עושה כל אלה", כי הכתוב ידבר על רובם, כי המעונן והמנחש אינה תועבה ולא הוריש הכנענים בעבורם, כי כל בני אדם יתאוו לדעת עתידות למו ומתעסקין בחכמות רבות כאלה לדעתם"
³¹ ברבנו בחיי שם ויש שפירשו מנחש זה המביט בעופות בכנפיהם או בצפצוף, וכענין שכתוב (קהלת י) כי עוף השמים יוליך את הקול, זה המכיר בצפצוף, ובעל הכנפים זה המכיר בחבוט הכנפים או בפרישתם:

³² נמק"י סנהדרין מז ב' ד"ה המנחשין

³³ פסחים קי"ג ב' ועיי"ש ברש"י דפי' כלדיים "בעלי או"ב אבל בראשונים השיגו עליו וכמש"ב תוד"ה כלדאי שבת קנ"ו ב' "סוגיא משמע דהיינו חוזים בכוכבים ולא כמו שפירש"י בערבי פסחים ועוד קשה דבהדיא כתיב אל תפנו וגו' ובספרי דרש מנין שאין שואלין בגורלות שנאמר תמים תהיה וגורל וחזוהי בכוכבים חדא מילתא היא".

³⁴ דברים פ"ח פס' י"ג

³⁵ רמב"ן דברים שם

³⁶ וברמב"ן דברים שם כתב "ורבים יתחסדו בנחשים לומר שאין בהם אמת כלל, כי מי יגיד לעורב ולעגור מה יהיה – ואנחנו לא נוכל להכחיש דברים יתפרסמו לעיני רואים ורבותינו גם כן יודו בהם ... וכאשר כלל הכתוב המעוננים והקוסמים עם התועבות הנזכרות, חזר ופירש (בפסוק יד) הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו כי חכמתם לדעת הבאות, ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך, יאמר הנה אסר לך השם המעשים האלה הנזכרים בעבור שהם תועבות לפניו ובגללם הוריש הגוים ההם מפניך, ואסר לך הנחשים והקוסמים בעבור שעשה לך מעלה גדולה לתתך עליון על כל גויי הארץ שיקים בקרבך נביא ויתן דבריו בפיו, ואתה תשמע ממנו מה יפעל אל ולא תצטרך אתה בעתידות אל קוסם ומנחש".

³⁷ ודעת המחבר לא נתברר בזה מדסתם ולא פי' ועיין בקונט' תמים תהיה להר"ר יעקב הלל שליט"א דס"ל דהמחבר פסק כנמק"י וכן הביא מהאר"י ז"ל ומהרח"ו
³⁸ נמוק"י שם.

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אלא דבר חכמה הוא, ועב"פ הזהירו חז"ל שלא ישים מחשבתו בהם משום תמים תהיה עם ה' אלהיך וכן"ל. וי"א דגם בבקי ומכיר הווה נחש³⁹

וכן האומר כשבא הגבאי לגבות מס ממנו, – אל תתחיל לגבות ממני, להיות ראשון בדבר הפסד, או שאומר שחרית הוא, מוצאי שבת הוא, מוצאי ר"ח הוא, וכן כל כיוצא בדברים האלו, הכל אסור. וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה.

י"א⁴⁰ שה"ה למי שאומר⁴¹: שחוט תרנגול שקרא כעורב⁴², ותרנגולת זו שקראה כתרנגול, שאסור. וי"א שאם אינו אומר הטעם למה מצוה לשחוט התרנגולת, אלא אומר סתם⁴³ שחטו תרנגולת זו, מותר לשחטה כשקראה כתרנגול. וי"א⁴⁴ דמותר⁴⁵ לשחוט גם כשאומר, ואין בו משום מנחש ודרכי האמורי וכן המנהג.

³⁹ עיין בפרישה שם ס"ק ו' שחילק בין איצטגנינות לחווים בכוכבים ולכאורה הרמב"ן בשו"ת המיוחסות סי' רפ"ג שכתב "ואלו שמנחשים בכוכבים דקתני (סנהדרין סו.) לאו באצטגנינות קאמר" לכאורה ע"כ כוונתו כשמנחש בכוכב אפי' אם בקי בו דאל"ה אלא איירי שמנחש סתם בדבר שמות א"כ לא הווה דומיא דמנחש בעופות דפי' שיש בהם אמת והנמקו"י לשיטתו יפרש דאייקרי במנחש בדבר שמות וצ"ע ולדעת הרמב"ם חייב אף משום מעונן עיין ל"ת ל"ב

⁴⁰ רמב"ם

⁴¹ וכדאיתא בגמ' שבת ס"ז ב' "האומר שחטו תרנגול זה שקרא ערבית ותרנגולת שקראה גברית יש בו משום דרכי האמורי" וכן הוא בתוספתא שם פ"ז ה"ג

⁴² וברש"י שבת כתב שיי"מ שקרא ערבית דהיינו דאחר לקרוא יותר משאר מחבריו [ב"י]

⁴³ ולכאורה ה"ה בכל השנויים למעלה אם אינו אומר הטעם לא יהיה בו איסור אלא די"ל דשאני הכא כיון שיש שינוי טבע לפני האדם ויש עליו קצת חרדה הותר לעשות בלא אמירה משא"כ בהנך דלעיל [מ"ז שם ס"ק ב']

⁴⁴ ש"ך כהגהת הרמ"ך ברמב"ם שם

⁴⁵ כן איתא בצוואת ר"י החסיד ומעמו דגרים בגמ' שבת ובתוספתא הנ"ל "שחטו תרנגול שקרא ערבית אין בו משום דרכי האמורי" וכגירסת הגהת הרמ"ך על הרמב"ם שם וכמהרי"ל בתשובה קי"א וע"ז סמכו העולם לשחוט כמש"כ ב"י שם ובש"ך ועיין בדרכ"ת שם ס"ק כ"ד בשם ס' מילי דחסידותא שהספר חסידים כולו קודש "והוא היה בקי בכל דברי חז"ל יותר מהבאים אחריו ומה נדע והוא לא ידע ובע"כ שבברייתא הנ"ל יש טעות בזה" וצריך לגרוס כהרמ"ך ועיי"ש שהביא עוד סברא להתיר דאין נאסר אלא רק שהוא דרכי האמורי ובזמן חז"ל היה דרך להקפיד בזה אבל בזמן ריה"ח לא נשמע בעולם שנהגו הגויים להקפיד בזה וא"כ אין בזה איסור מכאן והלאה [ולפ"ז מבואר נמי אמאי כתב הרמב"ם אין מנחשים כגויים וכדלעיל סעי' א' דכוונתו מה שגויים מנחשים עתה] אבל כתב דהעיקר הוא כג"י הרמ"ך ועיין בחסדי דוד על התוספתא הנ"ל דתי' בכוונת ריה"ח דמה שמותר לשחוט הוא משום ששוחט להסיר מכשול ולא משום ניהוש דכל דבר שינוי יש להסיר מהבית

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁴⁶ דאם אינו מוציא הדברים מפיו, אלא מחשב בלבו ונמנע מעסקיו על ידי ניהושם אלו מותר, שראוי לאדם לחוש, על החשש שחוששין בו הבריות וי"א⁴⁷ דאף בכה"ג אית ביה משום ניהוש.

ו. לא מתהני מסעודת הרשות

כשהחכם אוכל⁴⁸ מעט זה הראוי לו לא יאכלנו אלא בביתו על שולחנו, ולא יאכל בחנות ולא בשוק אלא מפני צורך גדול, כדי שלא יתגנה בפני הבריות.

⁴⁶ בהגהות מוהר"א אזולאי על הלבוש ריש סי' קע"ט כ"ב בשם ריא"ז על הל' סנהדרין פ' ז' א' וכו' בפ"ת ס"ק ג' בשם ש"ג פ"ב דע"ז [מ' א' מדפי הרי"ף] וז"ל שם ונראה בעיני שלא נאסרו כל אלה אלא כשעושה בהן מעשה כגון שהיה מחזיק בדרכו וע"י הנחשים האלה חוזר מדרכו אבל אינו עושה בהם מעשה אלא אומר דברים בעלמא אין בזה איסור שכל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיהונתן בן שאול שסמכו על הסימן שלהם לעשות בו מעשה אינו נחש וכו' וכן האומר לגבאי אל תתחיל בי למחר ר"ח היא מוצ"ש היא ה"ז בכלל מעשה שהרי עשה מעשה ופוסק מלעשות מעשיו ע"י הנחש ונראה בעיני שאם אינו מוציא הדברים מפיו אלא מחשב בלבו ונמנע מעסקיו ע"י הנחשים האלה הר"ז מותר שראוי לאדם לחוש על החשש שחוששין בו הבריות

⁴⁷ שם בפ"ת כתב "ועי' בתוס' ב"מ דף כ"ז ע"ב גבי הא דאמר התם כיס וארנקי לא משאלי אינשי משום דמסמני הקשו דהא הוי ניהוש ע"ש משמע דלא כהש"ג וגם קשה מזה על הרמ"א בסעיף זה ועי' בט"ז סק"ב ודו"ק" וכוונתו דהרמ"א התיר לשחוט תרנגול שקרא כעורב אם אינו אומר הטעם וא"כ קשה מתוס' בב"מ שם ואיני מבין ראייתו מתוס' דהא התם פירש"י דמסמני – "מנחשי, ואומר סימן לאדם שמשאיל כיסו שמוכר לו מזלו: וא"כ המנחש מוציא דברים מפיו ולהכי נמנע מלהשאיל ובדברי יציב יו"ד סי' רמ"ה כתב לתר' דברי הש"ג וז"ל "היה נראה לפי קט שכלי דאף בשמדרכי האמורי יש באמת בזה סכנה כיון דע"פ האמת וחוקי תורה אין בזה סכנה ח"ו לומר כן, אבל כשנמנע מחמת שסוף סוף נכשלין בני אדם וחושבין זה לסכנה, דמחמת זה אפי' שאינו סכנה מזיק וכמ"ש הספר חסידים הנ"ל, [סימן רס"א, וז"ל "לפי שכל דבר שתופסין אותו בחזקת סכנה אפי' אינו מקום מסוכן מזיק לפי שלשון בני אדם ועינם מזקת" עיי"ש] אז אין לחוש כשנמנע מזה. ומדויק לשון השלמי גבורים שם שאם אינו מוציא הדברים מפיו וכו' שראוי לאדם לחוש על החשש שחוששין בו הבריות עיי"ש, והיינו שלא מחמת הסכנה בעצם, שזה דרכי אמורי, ורק מהחזק שנגרם ע"י אמירת הבריות, ואפ"ה לא יוציאנו בפיו כי היכי דלא תתחזי שחושש להסכנה של דרכי אמורי, וזה נכון לפע"ד. ואולי יש לומר דכשבאין לשאול ממנו הכיס והארנקי [בתוס' בב"מ הנ"ל] והוא בכלל גמ"ח ומדת החסד והוא נמנע מזה, אז חמיר טפי. והרי בשלמי הגבורים בעצמו בסוף פ"ז דסנהדרין מחלק באופן הזה בסימן עיי"ש ודו"ק".

ועיין תוס' שם תי' "וי"ל בשלמי במה אשה (שבת דף סז.) אמרינן כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי" ובאחרונים שם תמהו מה רפואה שייך כאן ועיי"ש במהריצ"ח שתי' דלא חשיב ניהוש כיון "שהוציא אותו הנסיון אין בו ניהוש" שהוא כא' גזרו השכל הטבעי וברש"ש שם תי' דזה הוה סימן כבית תינוק ואשה ולהכי לא הוה ניהוש אמנם ביבמות ק"ך ב' אמרי' להדיא "כיס וארנקי מנחשי אינשי" [ומביאור הגר"א שם אין ראיה לאסור דהתם גבי תרנגול עכ"פ עושה מעשה ע"י שחיטתו וא"כ אסור אפי' אינו אומר ולהכי ס"ל דגרסי' בגמ' כהרמ"ך וכנ"ל אבל הכא איירי שנמנע מלעשות מעשיו וצ"ע]

⁴⁸ רמב"ם הלכות דעות פרק ה הלכה ב

תרימות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ולא יאכל אצל עמי הארץ ולא על אותן השלחנות המלאים קיא צואה, ולא ירבה סעודותיו בכל מקום ואפילו עם החכמים, ולא יאכל בסעודות שיש בהן קיבוי הרבה.

ואין ראוי לו לאכול אלא בסעודה של מצוה בלבד כגון סעודת אירוסין ונישואין, והוא שיהיה תלמיד חכם שנשא בת תלמיד חכם, והצדיקים והחסידים הראשונים לא אכלו מסעודה שאינה שלהן.

**ז. איזיל איחזייה א"ל לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה
ושמואל מת אמר ש"מ נח נפשיה דשמואל ... בית תינוק
ואשה אף על פי שאין נחש יש סימן ... והוא דאיתחזק
תלתא זימני**

אף על פי שאין ניהוש, יש סימן אם הצליח אחר זה ג' פעמים⁴⁹ או לא. ולכן בנה בית או דר בבית או נולד לו בן או נשא אשה אע"פ שאסור לנחש ולסמוך על הניהוש, יש סימן שאם מצליח בסחורה ראשונה, אחר שבנה הבית או דר בו, או שנולד התינוק או שנשא האשה סימן הוא שהולך ומצליח ואם לאו לא ירבה⁵⁰ בעסק יותר מדאי שיש לחוש שלא יצליח:

⁴⁹ "א"א אף זאת שאמרו בית תינוק ואשה אע"פ שאין נחש יש סימן לא אמרו לענין איסור והיתר אלא לענין סמיכה אם ראוי לסמוך על סימניהם ואמרו שראוי לסמוך אחר שהוחזקו שלש פעמים" [השגת הראב"ד שם ה"ה] וזה שיטתו לעיל ולדעת רש"י מותר כיון שאינו סומך להדיא ע"כ או דבש ואל תעשה מותר לסמוך קונמי' תמים תהיה להר"ר יעקב הלל פ"ח

⁵⁰ ולדעת הרמב"ם הנ"ל זה נמי הוה ניהוש ורק אם אומר "דירה זו שבנתי סימן טוב היתה עלי אשה זו שנשאתי ובהמה זו שקנתי מבורכת היתה מעת שקנתי העשרתי וכן השואל לתינוק אי זה פסוק אתה לומד אם אמר לו פסוק מן הברכות ישמח ויאמר זה סימן טוב כל אלו וכיוצא בהן מותר הואיל ולא כיון מעשיו ולא נמנע מלעשות אלא עשה זה סימן לעצמו לדבר שכבר היה הרי זה מותר" ועיין בראשית רבה פרשה פ"ה פ' ה' "ויאמר יהודה לתמר כלתו, א"ר אלעזר אע"פ שאין נחש יש סימן כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו, רבנן אמרי בית תינוק ואשה, אע"פ שאין נחש יש סימן". ועיין ספר חסידים תס"א וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מותר⁵¹ לומר לתינוק פסוק לי פסוקך ואפילו לעשות מעשה ולסמוך עליו לעתיד על הפסוק מותר כיוון שנחשב קצת נבואה⁵².

מותר לפתוח בתורה⁵³ לראות הפסוק העולה כדי לעשות איזה דבר, כיון שרוצה לימלך בתורה בינו לבין עצמו, והיא חיינו ואורך ימינו. ולעשות בלא צורך אלא לדעת עתידות לא אריך למעבד הכי⁵⁴ וההולך בתום ובוטח בה', חסד יסובבנו אבל ש"ץ שחזור על הבתים ועושה גורל לנשים והאנשים הנגשים כדרך הגוים שמחזרין על הפתחים⁵⁵ בדפין ועושין גורל ואפי' נמלך בתורה כנ"ל אסור משום ניחוש.

כל דבר שהתועלת⁵⁶ או הנזק נגלה לעינים בין מדרך רפואה או בדרך סגולה, אין בו משום ניחוש או דרכי האמורי⁵⁷. אבל מה שאינו נגלה יש בו משום דרכי האמורי ואסור⁵⁸ והבטיח בה' חסד יסובבנו.

⁵¹ ולדעת הרמב"ם הנ"ל אף זה אסור משום ניחוש אמנם אם אינו שואל מהתינוק על גוף הדבר שרוצה לעשות אלא שמתוך דבריו מבין מה יעשה כגון שרוצה לבקר חבירו ורוצה לדעת אם הוא חי או מת וע"י פסוק שקורא התינוק ידע אם הוא חי או מת אף לרמב"ם מותר כיוון שאינו עושה מעשה ע"פ התינוק ממש ב"י שם

⁵² ט"ז ס"ק ג' וש"ך ס"ק ה'

⁵³ וזה מותר אף לדעת הרמב"ם וכמש"כ שם בתשובה "אני בעניי כתבתי בשיורי ברכה משם גדולים דמותר לפתוח בתורה לראות הפסוק העולה ע"ש. ואחר זמן ראיתי בס' מעש' רקח בתחילתו בחידושי הראשונים ושם נאמר משם הרמב"ם שאין ראוי לפתוח חומש על דרך גורלות הגוים וש"ץ שעש' זה אין לבטלו ממינויו ולא להכותו עכ"ל וכאשר ירדוף הקורא יסבור שהוא נגד דברי הגדולים הנז'. אמנם נרא' דמ"ש הרמב"ם הוא על ש"ץ שחזור על הבתים ועושה גורל לנשים והאנשים הנגשים כדרך הגוים שמחזרין על הפתחים בדפין ועושין גורל ובמציאו' זה כתב הרמב"ם שהוא אסור. ואולם הרוצ' לימלך בתור' בינו לבין עצמו מותר. ודמי למאי דאמרי' בכמה דוכתי שהיו הראשונים אומרים לתנוק פסוק לי פסוקך. והכי חזינ' לרבנן קשישאי שפותחים הספר בצר להם כמו גורל"

⁵⁴ כ"כ בחסד לאלפים להר"א פאפו

⁵⁵ שו"ת חיים שאל חלק ב' סימן ל"ח

⁵⁶ חכמת אדם כלל פ"ט סעי' ג

⁵⁷ עיין חדושי הר"ן סנהדרין דף ס"ה ע' ב' ועיין שו"ת משנה הלכות ח"ג סי' קי"ט שחילק בין דברים שיש בהם סכנה "בין החשש הוא מדרך הטבע בעולם העשיה או מצד היזק שמימי ומן השמים אין עונשין למי שרוצה לעשות מצוה אבל אם ההיזק פה בארץ אין חסין עליו וצריך לעשות פעולות בדרך הטבע האנושי" ועיין שכתב טעם על מנהג העולם שאין עוברים מעל תינוק "ומה אם על האוכלין אין מעבירין עליהם ואם עוברים עליהן יש בזה משום איסור ובזיון כ"ש אתינוק שלא לעבור עליו דיש בזה בזיון לצלם ה' המוטל בארץ אלא יגביהם וחי' לעבור עליהן ולכן אסור לעבור עליהם אפילו שלא לדרוס עליהם וכ"ש ע"י דריסה כנלפענ"ד מקור נאמן למנהג העולם."

⁵⁸ ועיין פ"ת ס"ק ד' בשם תשובת חת"ס יו"ד סי' קל"ח אודות מ"ש בבב"מ (של הרב מהרי"ט ז"ל) בשם צוואת ר"י חסיד אות ל"ו – ז' שיש סכנה לבונה בית אבנים וגם בבונה במקום שלא היה שם בית מעולם אם לא שידורו בו בנ"א שנה ראשונה ואמרי' אינשי להניח בהבית תרנגול זכר ונקבה ולשוחטם שם אי ליכא בזה משום דרכי האמורי וכתב דטעמא דהני אינשי שהם דימו דאם יניחו שם זמן מה זוג תרנגולים הנקראים גבר הו"ל הגברים האלו הדיורים הראשונים שבבית ובשחיתתם היינו מיתתם כבר מתו הדיורים הראשונים שבבית והמה פ"נ בעה"ב דוגמת הכפרות שנוהגים אבל טוב יותר שלא לחוש לדברים אלו וכיוצא בהם שלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ח. אית לך טביעות עינא בגויה אמר ליה אין

השולח להבירו⁵⁹ בשר או יין ביד שליח נוצרי, בכדי שלא יאסר מדין בשר שהתעלם מן העין אם אין לו בו סימן או שתי חותמות חותמת ופלומבה. אם יש לו⁶⁰ בו טביעות עין שזהו ודאי אותו הבשר⁶¹, הרי זה כיש לו בו סימן ומותר.

הוזכרו בש"ס ופוסקים ולא רבי יהודה חסיד חתום עליהם ואולי בבונה בית אבנים שלא לצורך להרחיב לו משכנות בח"ל ולהתיאש מן הגאולה וה"ה המרחיב דעתו לבנות במקום שלא היה שם בית כדי להוסיף ישיבת חו"ל הרי בנינו סכנה ואינו מצוה להגן אבל אנו בעו"ה צרכינו מרובים כו' לדעתי איכא מצוה להמציא מקום דירה לשה פזורה וכדאי להגן וטוב שיחנך הבית בתורה ובתפלה זמן מה כי היא חיינו ואורך ימינו והי' זה שלום ע"ש: ועיין שו"ת חיים ביד סימן ל"ב מש"כ על דברי החת"ס ועיין בספר חסידים סי' תס"א דיש דברים שנראים כדרכי האמורי ומותרים שאם יעשה לא כמו שצריך יש סכנה משום "הממונים שדים או מלאכים" ועיין בדמשק אליעזר על צוואת ריה"ח ובהקדמתו שם ומסקנת דבריו דדברי ריה"ח דברי נביאות הם ולא כתבם אלא למי שלבו נוקפו וכמש"כ בספ"ח סי' רס"ב ואין לנו להקל בדברים אשר נאמרו ע"י הנביא הקדוש ריה"ח

⁵⁹ שו"ע ונו"כ סג א

⁶⁰ ומבואר בב"י בשם הרמב"ן דאפי' כל אדם נאמן בזה וא"ל מאי שנא ממצאיה דלא מהדרינן בטביעות עין אלא לת"ח שאני הכא דאיסור מדרבנן בעלמא הוא ע"כ מהני טביעות עין לכל אדם. ט"ז שם א. ובנקה"כ שם לא קשיא מידי, דהתם ממונא הוא, והכא איסורא הוא, ואי לאו דקושטא קאמר א"כ איסורא קעביד, ולמה ליה למימר כלל דאית ליה טביעות עין, וק"ל. שוב מצאתי סיוע לדברי ברש"י פרק גיד הנשה [חולין] ריש דף צ"ו [ע"א ד"ה בטביעות עינא] גבי הא דאמרין דבטביעת עינא שרי, כתב ומאבידה לא ילפינן, דהתם משום חמוד ממון חיישינן דלמא משקר כו', ע"ש. שוב ראיתי בתוספות פרק בתרא דיבמות [קב, א ד"ה מצאון] ופרק כל הגט [גישין] דף כ"ז ע"ב [ד"ה ודוקא] ובהרא"ש [הנהגות אשר"י חולין פ"ז סימן כב] והר"ן [שם לד, א דבור ראשון] ושאר פוסקים שם כתבו להדיא דאפילו עם הארץ יש לו טביעת עין כאן ובכל מילתא דאיסורא, ודלא דמי לאבידה, מטעמא דאמרן, ע"ש

⁶¹ אפי' ע"ה נאמן לומר יש לו טביעת עין מיהו דוקא חתיכות שראה אותן מתחילה היטב וכ"פ בת"ח סוף כלל ל"ב. ש"ך ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

